

Tre gaver til vor forvirrede og urolige tid

Ved en gudstjeneste i anledning af
900 året for Anselm af Canterbury's ¹
død prædikede Bolognas tidligere
ærkebiskop, kardinal Giacomo Biffi

Af kardinal Giacomo Biffi ²

Det er såvel min glæde som min pligt at udtrykke min taknemmelighed over for den himmelske Far, kilde til "alle gode og fuldkomne gaver", ³ for at have givet mig den glæde at lede denne ceremoni, i hvilken vi ihukommer og hylder den usædvanlige og fascinerende Guds mand Sankt Anselm, denne kirkes og denne by *Aosta's* umistelige herlighed, i anledning af 900-året for hans velsignede overgang til det evige liv. Og jeg er taknemmelig over for vor pave Benedikt, som overlod mig det privilegium at repræsentere ham som sin særlige udsending ved denne velsignede anledning.

Anselms vidunderlige og intense liv udviklede sig i tre perioder, der var meget forskellige fra hinanden i deres mangfoldighed af opgaver, anliggender og ansvarsområder, skønt præget af en absolut indre sammenhæng

I begyndelsen var der årene, han tilbragte her på sin fødeegn: barndomsårene, ungdommen og de tidlige år som voksen. I løbet af disse år viste han sig allerede som en, der utrætteligt søger Gud, tørstende efter et liv, der er rigt på mening, og som har et overnaturligt formål.

Den anden periode, som varede tredive år, fandt sted i abbediet *Bec* i Normandiet, hvor han var en eksemplarisk ordensbroder før alt andet. Siden som prior og abbed viste han sine evner som original opdrager og pædagog, en viis lærer i bønnens liv, fremragende tænker, så vel som en intelligent og strålende udforsker af den åbenbarede sandhed. ⁴

De sidste 16 år viste han sig endelig – efter at være blevet ærkebiskop af Canterbury og primas for England – at være en modig og viis hyrde, forelsket i sin Kirke, som han forsvarede mod de normanniske konger William II's og Henry I's magtmisbrug og grådighed. Heri var de værdige arvtagere til og sønner af Wilhelm Erobreren.

¹ **Klik her** for at læse en biografi om den hellige Anselm (norsk tekst). O.a.

² Oversat af Kåthe Lund. Red.

³ Jak 1,17.

⁴ Jf. Niels Børge Christiansen: "Anselm af Canterbury – Hans liv og meditationer", Reitzels Forlag. O.a.

Hele hans jordiske pilgrimsfærd var rig på strålende undervisning og værdifulde eksempler. Det er derfor naturligt i dag at udtrykke det håb, at dette århundrede må være en lejlighed for dem, der stræber efter at være sande teologer, for de forskellige grupper kulturarbejdere og for hele det troende folk til atter at lytte med fornyet iver til hans undervisning og til omhyggeligt at udforske de skatte af sandhed og nåde, den tilbyder os.

Men her i den korte tid for en prædiken må vi begrænse os til blot at overveje tre af de formaninger, som Anselm er i stand til at belønne os med i dag, én fra hver af stadierne på hans gejstlige livsvej: De er næsten som tre *gaver*, der på en enestående måde passer til vor forvirrede og urovækkende tidsalder.

Fra sin tidlige ungdom besad Anselm en fintmærkende opmærksomhed på den usynlige verden, den virkelighed, der lever og ånder hinsides den pralende og larmende scene for ting og begivenheder hernede: Det er den verden, hvor den ophøjede Treenighed hersker; det er den verden, der er fuld af herskare af lykkelige skabninger; det er den verden, der transcenderer os, men også er os ganske nær og giver mening og horisont til vore liv som dødelige skabninger.

Som hans biograf Eadmer⁵ skriver, var han "et barn, som voksede op mellem bjergene", idet han forestillede sig, at de høje, sneklædte tinder, der omgiver byen, var fundament og søjler for det mystiske hus, hvor Herren bor med sine engle og alle helgener. En nat drømte han endog, at han klatrede op til toppen og stod overfor den guddommelige majestæt.

Dette er den første lektion, vi ønsker at forstå. Når vi i *Credo* bekræfter, at Gud er alle "synlige og usynlige" tings skaber, genkalder vi os ikke blot den trossandhed, at alt kommer fra ham, som er altings ophav. Vi udtrykker også en overbevisning, der er så at sige forudsat og altomfattende: At realiteten som helhed er langt større, end vi kan begribe med en almindelig fatteevne, der udelukkende dokumenteres af sansemæssig erfaring, induktive og deduktive fornufts slutninger eller matematiske beregninger. I dag siger Anselm til os: Det er absolut uomgængeligt, at I aldrig lader de sande dimensioner i tilværelsen slippe jer af hænde.

For dem, der er i stand til at bevare tanken om den usynlige verden levende og tydelig i bevidstheden, bliver det naturligt at antage en lyttende holdning: at lytte til den guddommelige åbenbaring om det, der ligger hinsides skyggernes, skikkelsernes, tilfældighedernes og vildfarelsernes tummel, som vi er opslugt af; og videre endnu, at lytte til det, som fortælles os på forskellig måde af Helligånden, som er skjult, men spiller hovedrollen i vor sandeste historie.

Når vi er ved at blive overvældet af mistrøstighed og modløshed ved synet af, hvad der sker under solen, både indenfor og udenfor kristenheden, da ligger den mest effektive kur mod den slags syn præcist deri, at vi husker på, at universet reelt er udvidet og også rummer den usynlige verden. Den usynlige verden, som allerede har sejret over det onde, tilhører os allerede; den usynlige verden, som er fuld af og strømmer over med overmenneskelig energi, hvori jorden til stadighed bades (også når vi ikke er klar over det).

Den anden og ikke ubetydelige lære drejer sig om forholdet mellem tro og fornuft. I vor tid er der ikke så få (og de er ikke blandt de mindst selvsikre og mindst talende), der anser tro og fornuft som

⁵ Engelsk historiker og teolog, ca. 1060 – ca. 1128. Red.

to forståelsesformer, der er uforenelige og helt modsatte størrelser: de, der ræsonnerer, siges det, behøver ikke tro; og de, der tror, forlader netop derved fornuftens domæne: dette fastholdes med ubøjjelig og dogmatisk overbevisning.

Anselm ville gyse ved denne form for mental holdning. For ham – og for enhver rimelig uddannet kristen – er tro ikke blot uadskillelig fra fornuft og skades ikke af den, men den er endog den største og højeste brug af vore intellektuelle evner.⁶

På den anden side er der indenfor vor moderne kultur – påvirket og domineret af en absolut subjektivisme – blevet fremsat påstande med et pessimistisk syn på menneskelig kundskab. Mange mener, at mennesket ikke er i stand til at nå frem til nogen sandhed, der ikke er betinget og i sig selv relativ.

Når det kommer til de spørgsmål, der tæller – om vor oprindelse, om menneskets ultimative bestemmelse, om en eller anden overbevisende årsag for vor eksistens – så vil vished i dag blive mødt med latter og endog hån. De alvorligste spørgsmål vil – hvis de da ikke kvæles i fødslen af forskellige dominerende ideologier – kun blive tilladt som præmis og anledning til promovning af tvivl. Men det betyder at udslette al nødvendig tillid til mennesket: Hvordan kan vi overgive os til at hænge det eneste liv, vi har, op på spørgsmålstejn uden svar?

Anselm anerkender imidlertid fornuftens værdighed og effektivitet. For ham – og for alle Jesu disciple – må fornuften respekteres for sin egen skyld som en stor Guds gave. Mere endnu er den et uundværligt element i trosakten og forbliver et uundværligt element i "at forstå tro", et tema, som Anselm var en anerkendt mester i.

Der er en tredje formaning, som Anselm udsteder til det kirkelige liv i vor tid: Tab aldrig af syne, formaner han os, den førsterangs og uerstattelige funktion, som Peters Stol har.

Under den lange og bitre kamp for at redde "libertas Ecclesiae"⁷ fra den tilfældige indblanding af politisk magt, stod Englands primas alene. "Endog mine vicebiskopper", skriver han med et vist anstrøg af tungsind, "gav mig ingen andre råd end nogle, der var i overensstemmelse med kongens vilje".⁸ Derfor søgte han – og opnåede – støtte, opmuntring og forsvar hos biskoppen af Rom, til hvem han i tillid henvendte sig.

Anselm vidste, at det var til Peter og hans efterfølgere (og ikke til andre), at Jesus sagde "Styrk dine brødre".⁹ Han vidste, at det var til Peter og hans efterfølgere (og ikke til de forskellige meningsdannere med hensyn til "hellig lære", hvor lærde og fremragende de end måtte være), at Jesus lovede: "Hvad du binder på jorden, skal være bundet i himlene, og hvad du løser på jorden, skal være løst i himlene".¹⁰ Han vidste, at det var til Peter og hans efterfølgere (og ikke til dette eller hint gejstlige eller kulturelle selskab), at Jesus tildelte opgaven at lede hele sin flok.¹¹

⁶ Anselm er kendt for udsagnet *Credo ut intelligam* (latin: "Jeg tror, for at jeg kan forstå"). O.a.

⁷ Latin: *Kirkens frihed* (nl. i forhold til statsmagt olgn.). Red.

⁸ Brev nr. 210

⁹ Luk 22,32

¹⁰ Matt 16,19

¹¹ Jf. Joh 21,15–17: Da de havde spist, siger Jesus til Simon Peter: "Simon, Johannes' søn, elsker du mig mere end de andre?" Han svarede: "Ja, Herre, du ved, at jeg har dig kær." Jesus sagde til ham: "Vogt mine lam!" Igen, for anden gang, sagde han til ham: "Simon, Johannes' søn, elsker du mig?" Han svarede: "Ja, Herre, du ved, at jeg har dig kær." Jesus sagde til ham: "Vær hyrde for mine får!" Jesus sagde til ham for tredje gang: "Simon, Johannes' søn,

Han vidste dette, og vi må heller aldrig glemme det: Den hellige Stol er altid det normale referencepunkt og den ultimative, indiskutable dommer ved ethvert problem, der angår åbenbaret sandhed, kirkelig disciplin og den pastorale vej, der bør tages.

Ærkebiskoppen af Canterbury gengældte den hjælp, han modtog fra paven i Rom med usvigelig troskab, hvilket blandt andre ting gentagne gange kostede ham ubehagelighederne og bitterheden ved eksil.

Som det ses, har *Anselm af Aosta* en ærefuld og nyttig plads i Kirkens, hellighedens og den menneskelige tankes historie. Vi takker Herren, som ophøjede ham for os.

Endnu i dag er han i sandhed en vedkommende skikkelse og personlighed. Det er han i så høj grad, at vi spontant regner med ham som talsmand hos Gud for vor tid: denne tid, i hvilken vi så ofte tvinges til at høre på, hvad der siges fra de forskellige talerstole af dristige stemmer hos mange profeter for ingenting, og af selvtilfredse fortalere for en menneskelig skæbne uden mulig troværdighed, uden mening, uden håb.

Klik her for at udskrive artiklen (printerens skal være tændt)

Klik her for at sende artiklen til en ven eller bekendt (Outlook skal være startet)

Klik her for at komme til forsiden af catholica.dk

har du mig kær?" Peter blev bedrøvet, fordi han tredje gang spurgte ham: "Har du mig kær?" og han svarede ham: "Herre, du ved alt; du ved, at jeg har dig kær." Jesus sagde til ham: "Vogt mine får!"